

Konkursa „Zaļākā klase” II kārtas jautājums 5. – 8. klašu

grupai: Nosauciet vismaz piecus veidus kā savās mājās un/vai skolā var ietaupīt elektroenerģiju.

Skolēnu iesūtītie padomi

Skolā

1. Stundu starpbrīžos atstājiet minimālu apgaismojumu.
2. Mācību stundu laikā skolas gaitēnos un telpās, kurās neuzturas cilvēki, izslēdziet gaismu.
3. Konsultāciju laikā ieslēdziet tikai vienu rindu lampu, kur sēž skolēni.
4. Maziniet pieeju bibliotēkas datoriem, jo bieži tos izmanto ne visai lietderīgi.
5. Izslaukiet klasi pēcpusdienās, dienas gaišajā laikā, lai vakarā klases apkopēja mazāk patērētu elektrību un viņai klases grīda būtu tikai jāizmazgā.

Visā mājā

6. Iegādājieties ekonomiskās spuldzītes un izvērtējiet, kur tās visvairāk nepieciešamas.
7. Telpās, kur nav nepieciešams spilgts apgaismojums (pagrabtelpās, bēniņos, kāpņu telpās, kūtīs, pirtīs utt.), lietojiet mazāk jaudīgas spuldzītes.
8. Aizejot izslēdziet gaismu un bez vajadzības to neieslēdziet.
9. Piestipriniet zem katra slēdža atgādinājumus.
10. No rītiem laicīgi atveriet aizkarus, lai nebūtu jāslēdz gaismas.
11. Regulāri tīriet logus un spuldzes, jo netīrumi aiztur pat trešdaļu gaismas.
12. Uzstādiet slēdžus, kas automātiski ieslēdz spuldzes tad, kad gaismas intensitāte samazinās.
13. Mājās uzturieties ar ģimeni vienā telpā, lai nelietotu gaismu (un lekturību) vairākās telpās uzreiz. Tas būs ne tikai ekonomiski, bet arī lietderīgi pavadīts laiks kopā.
14. Iepļānojiet darbus dienas gaišajā laikā.
15. Izmantojiet vairākus mazāka izmēra gaismas avotus, neslēdziet kopējo apgaismojumu, ja var iztikt ar stāvlampu vai galda lampu.
16. Novietojiet savu darba galdu tā, lai pēc iespējas vairāk varētu strādāt ar dabisku gaismu.
17. Izmantojiet gaismas ķermeņus, kas reaģē uz kustību – gaitēnos, ārpus mājas.
18. Samaziniet spuldžu daudzumu lampās.
19. Izmantojiet apgaismojumu ar regulējamu spilgtumu un neslēdziet apgaismojumu gaišajā dienas laikā.
20. Lampai, ar iespēju iedegt vairākas spuldzītes, izmantojiet iespēju iedegt pēc vajadzības nepieciešamo spuldzīšu skaitu.
21. Izvēlieties sev optimālo gaismas plūsmas virzienu. Lietojot lustru vai citu gaismekli, kura gaismas plūsma vērsta uz leju, iegūst 1,5 reizes lielāku apgaismojumu, nekā no lustras, kuras kupoli vērsti uz augšu.
22. Lielās telpās sadaliet apgaismojumu sekcijās ar atsevišķiem slēdžiem. Tā dienas gaitā variet regulēt elektriskās gaismas patēriņu atkarībā no nepieciešamības – ieslēdziet tieši tik daudz spuldzīšu, cik nepieciešams, un tieši tajos telpas stūros, kur sāk zust dabīgais apgaismojums.
23. Pie skolas un pilsētā regulējiet āra apgaismojumu, atbilstoši dienas un nakts režīmam.
24. Telpas apkures radiatorus rūpīgi nokrāsojiet tumšā krāsā, jo gluda, tumša virsma atdod par 5-10% vairāk siltuma nekā gaiša un rievaina virsma.
25. Neizmantojiet elektroenerģiju māju apsildei, bet citus alternatīvos enerģijas veidus, piemēram, ģeotermālo enerģiju.
26. Izolējiet logus - logu siltumizolācija dod par 40 % lielāku siltuma aizturi nekā bez tās.
27. Siltiniet mājas un nomainiet logus.
28. Naktīs un brīvdienās samaziniet apkures temperatūru.
29. Noregulējiet radiatoriem zemāku istabas temperatūru.

30. Regulējiet elektriskā sildītāja temperatūru – prombūtnes laikā +16°C, naktī +12°C.
31. Lai elektrības patēriņš būtu vēl efektīvāks, nedzesējiet un neapsildiet telpas, kurās neuzturieties.
32. Regulējiet apkures temperatūru. Uzturoties mājās tai nevajadzētu pārsniegt +20°C. Ejot uz darbu, samaziniet apkures temperatūru līdz +12°C, kad pārnāciet mājās, noregulējiet temperatūru ne lielāku par +20°C. Ja izmantojiet sildītāju, to ieslēdziet automātiskajā, ekonomiskajā režīmā.
33. Elektrību apsildei izmantojiet, ja izbūvējiet apsildāmās grīdas. Ja to izveide nav iespējama, uzstādiet elektriskās apsildes konvektorus.
34. Izmantojiet caurplūdes elektriskos sildītājus, jo tie novērš siltuma zudumus. Sildītājam ir jāatrodas iespējami tuvu ūdens lietošanas vietai un ir jāneregulē tā temperatūra, ja tā būs ne augstāka par +60°C, tādējādi enerģijas patēriņš samazināsies par 30%.
35. Grīdu mazgājiet ar slotu un ūdeni nevis ar putekļu sūcēju.

Virtuvē

36. Ledusskapi turiet tālāk no apkures, saules gaismas un vienmēr pārliedziniet, ka tas ir aizvērts
37. Nelieciet ledusskapī karstus produktus, jo tiek patērēta papildus enerģija, lai tos atdzesētu.
38. Noregulējiet temperatūru ledusskapī (saldētavā -18°C, ledusskapja tilpnē +5°C).
39. Neturiet vaļā ledusskapja durvis, izņemiet visus nepieciešamos produktus reizē, leiki neviriniet.
40. Laicīgi atsaldējiet ledusskapi, saldējamo kameru.
41. Atslēdziet saldētavu, ja tā ir tukša.
42. Pārbaudiet, vai ledusskapju durvju blīvgumija cieši pieguļ un nav bojāta.
43. Iegādājieties ģimenei piemērota izmēra ledusskapi (ja būs pārāk liels, tas stāvēs pustukšs, bet tērēs daudz elektrības; ja būs pārāk mazs, tad būs jāiegādājas otrs, un atkal būs lieks elektrības patēriņš).
44. Nepārblīvējiet ledusskapi ar produktiem, lai nodrošinātu auksta gaisa brīvu cirkulāciju.
45. Novietojot ledusskapi stūrī vai starp mēbelēm, ievērojiet attālumu starp dzesēšanas radiatoru un telpas sienu – tam jābūt vismaz 5-6 cm, lai nodrošinātu labu gaisa cirkulāciju.
46. Reizi gadā atvelciet ledusskapi no sienas un noslaukiet putekļus no kondensācijas caurulītēm.
47. Ja periodiski neizmantojiet saldētavu, iegādājieties ledusskapi ar iespēju atslēgt saldētavu, bet neatslēgt ledusskapi.
48. Izvēlieties brīvi stāvošu ledusskapi, jo iebūvējamais tērēs elektroenerģiju par 30% vairāk nekā brīvi stāvošs ledusskapis.
49. Izvēlieties ledusskapi ar kompresoru, ko absorbcijas tipa ledusskapim elektroenerģijas patēriņš standarta darba režīmā var būt pat 5 reizes lielāks nekā iekārtai ar kompresoru.
50. Iegādājoties elektroierīces, izvēlieties A klasi
51. Iegādājieties kastroļus un pannas atbilstoši plīts riņķu lielumiem – ja tie būs vienādā diametrā un ar līdzenu virsmu, tad enerģija tiks ietaupīta par 50%.
52. Izmantojiet katlus un pannas ar iespējami biezāku apakšu.
53. Gatavojot ēdienu uz elektriskās plīts, aprēķiniet laiku, kad elektroenerģiju var atslēgt un ēdiens gatavojas izmantojot sasilušo sildvirsmu.
54. Vārot ēdienu, uzlieciet vāciņu.
55. Sekojiet, lai katlu, pannu un plīts sildvirsmas vienmēr ir tīras – tas veicina labāku siltuma apmaiņu.
56. Vāriet pārtiku pēc iespējas mazākā ūdens daudzumā.
57. Neviriniet cepeškrāsns durtiņas biežāk, nekā tas nepieciešams cepšanas procesa kontrolei.
58. Lietojiet spiediena katlus un pannas, tajos ēdiens ir ātrāk gatavs.
59. Neizmantojiet cepeškrāsni vai mikroviļņu krāsni saldētu produktu atlaudināšanai, produktus no ledusskapja izņemiet savlaicīgi un atsaldējiet istabas temperatūrā.

60. Elektriskajā tējkannā vāriet tikai tik ūdens, cik nepieciešams.
61. Regulāri atkaļķojiet tējkannu, lai varētu ātrāk uzvārīt ūdeni.
62. Nesildiet pilnu tējkannu ar ūdeni, lai pagatavotu krūzi tējas – to var izdarīt arī uz gāzes plīts un ūdeni siltu uzglabāt termosā.
63. Elektriskās tējkannas vietā izmantojiet parasto.
64. Tēju dzeriet reizē, lai ūdens nav jāvēra vairākkārtīgi.
65. Gatavojot ēst, izmantojiet mehāniskus paņēmienu, nevis elektroierīces (piemēram, grieziet ar nazi u.tml.).
66. Ēdienreizes ieturiet kopā ar saimi, kolēģiem un klasesbiedriem, lai ēdienu nevajadzētu sildīt atkārtoti vai uzglabāt siltu.
67. Traukus mazgājiet ar rokām bļodā nevis ar trauku mazgājamo mašīnu.
68. Ja lietojiet trauku mazgājamo mašīnu – darbiniet to tikai tad, kad pilna.
69. Baudiet vakariņas sveču gaismā.
70. Izvēlieties ledusskapi, kam saldētava ir atsevišķa.

Elektropreces

71. Neatstājiet elektroierīces gaidīšanas režīmā.
72. Izslēdziet no rozetes elektroierīces, kuras ir izslēgtas un ilgāku laiku netiek izmantotas.
73. Neatstājiet mobilā telefona lādētāju rozetē.
74. Ja darbs ar datoru tiek pārtraukts uz īsu brīdi, ieslēdziet gaidīšanas režīmu.
75. Pēc datora lietošanas izslēdziet to, jo arī gaidīšanas režīmā tas patērē pusi no enerģijas, ko izmanto darbojoties. Neaizmirstiet arī monitoru!
76. Strādājot ar datoru ieslēdziet palīgierīces tikai tad, ja tās izmantosiet, piemēram, printeri, diskdziņus u.c. iekārtas.
77. Televizoru izslēdziet nevis ar pulti, bet ar pogu.
78. Vienlaicīgi neizmantojiet vairākas elektroierīces bez vajadzības (darbojoties pie datora, izslēdziet TV un mūzikas centru).
79. Bez nepieciešamības neizmantojiet elektroierīces, piemēram, televizors ir ieslēgts, lai arī to neskatīties.
80. Pēc iespējas mazāk lietojiet televizoru un datoru.
81. Nedarboties bez vajadzības ar mobilo telefonu, lai nav tik bieži jāuzlādē.
82. Iegādājoties jaunu televizoru, atcerieties – lai kāds arī tas nebūtu (CRT, LCD vai plazmas) – jo lielāks tā ekrāns, jo vairāk enerģijas tas patērēs.
83. Iegādājoties jaunu datoru, jāizvēlas FPD monitors, jo tas ir energoefektīvāks par CRT monitoriem. Meklējiet datoru ar „Energy Star” zīmi, ko piešķir precēm, kas lietošanas laikā patērē mazāk elektrības.
84. Datora ekrānam uzstādiet pārslēgšanos uz gaidīšanas režīmu pēc 5 minūtēm un izslēgšanos pēc 15 minūtēm. Izslēdziet datoru un ekrānu pilnībā, ja ar to netiks strādāts vismaz 2 stundas.
85. Izslēdziet darbojošās elektroierīces izejot no telpas.
86. Ievērojiet mājsaimniecības elektroierīču kopšanas režīmu.
87. Nelietojiet bojātas elektroiekārtas, jo var rasties īssavienojums, kurš patērē elektrību un ir bīstams. Uzturiet kārtībā elektrisko tīklu.
88. Mazāk skatīties televizoru.
89. Mūziku neklausieties pārāk skaļi – jo skaļāk, jo vairāk tiek patērēta elektroenerģija.

Vannas istaba un tualete

90. Veļas mašīnu darbiniet tikai tad, kad tā pilna.
91. Ūdens sildītājos noregulējiet temperatūru ne augstāku par 60°C.
92. Veļas mašīnā mazgājiet veļu 40°C temperatūrā.
93. Žāvējiet veļu laukā, ne elektriskajā žāvētājā.

94. Visas drēbes labāk gludiniet vienlaikus, jo gludekļa uzsildīšanai tiek patērēts daudz elektroenerģijas
95. Sekojiet veļas mazgājamās mašīnas stāvoklim, lai tai neizveidotos kaļķu nosēdumi; ja tie izveidojušies, mazgāšanai tiek patērēts vairāk elektroenerģijas.
96. Netērējiet tik daudz boileru ūdeni, bet iepriekš uzlieciet lielāku ūdens trauku uz plīts, lai sasilst.
97. Atslēdziet ūdens apsildes ierīces – boilerus, kad neesiet mājās.
98. Matus žāvējiet dabīgi nevis ar matu žāvētāju.

Dažādi

99. Pagalmu apgaismojiet ar saules enerģijas laternām.
100. Laicīgi ejiet gulēt.
101. Kāpņu telpā aizdariet visas spraugas un nodrošiniet to, ka ārdurvis ir iespējams pilnībā aizvērt, jo šīs nepilnības palielina ēkas siltuma zudumu.
102. Pārejiet uz zaļo elektrību.